

SARAH
DOMOGALA

De
kunst
van het
verdwijnen

ORLANDO

*Hoe diep werken de veelbewogen verhalen
van onze voorouders door in ons leven?*

Sarah Domogala stort op haar zesentwintigste volledig in: burn-out. Haar ambities als filmmaker in het jachtige, artistieke Amsterdam eisen zijn tol. In de stilte die volgt, keert ze terug naar haar wortels: waar komt de enorme angst die ze voelt vandaan?

In prachtig poëtische taal schetst Sarah een indringend portret van hoe ons leven wordt vormgegeven door zij die ons voorgingen. Een verhaal over wie we zijn, en wat ons verbindt, dwars door Europa en twee wereldoorlogen tot in het moderne leven in Amsterdam.

‘Dit verhaal komt keihard binnen. Sarah beschrijft met rauwe emotie een onderwerp waar te weinig over gesproken wordt: de angst om niet perfect te zijn.’ – Sophie Hilbrand

‘Nooit eerder heb ik zo sensueel en inzichtelijk gelezen over hoe een succesvol, intelligent persoon plotseling tot niets meer in staat is.’ – Thomas Heerma van Voss

SARAH DOMOGALA (1978) maakte in 2010 de veelgeprezen documentaire *Alles wat we wilden* (*All we ever wanted*) en schrijft al jaren columns en essays voor *Happinez*. Van haar verschenen eveneens *Trouw* en *Herwilderen*.

UITGEVERIJORLANDO.NL

9 789083 625959

uitgeverij
ORLANDO

SARAH DOMOGALA

De kunst van het verdwijnen

uitgeverij
ORLANDO

© 2018 / 2026 Sarah Domogala
Alle rechten voorbehouden.
Tekst- en datamining zijn niet toegestaan.
Uitgeverij Orlando bv, Amsterdam, juni 2026
Omslagontwerp Villa Grafica
Foto auteur Klaas Jan Kliphuis
Zetwerk Pre Press Media Groep
ISBN 9789083625959
NUR 320 / 301

www.uitgeverijorlando.nl

I

De natte straten van Londen weerkaatsen de brandende straatlantaarns, de koplampen, de billboards, de winkelverlichting in een razernij van geluid en licht, mijn ogen vinden niets om zich aan vast te houden. ‘*Raven is the trickster!*’ roept de taxichauffeur in zijn zware Londense accent. Mijn lichaam trilt van vermoeidheid en ik kan hem nauwelijks volgen. ‘*Look, look! There it goes!*’ lacht hij luid terwijl hij op zijn stuur slaat. Alles glimt op straat en ik zie helemaal geen vogels. Anderhalf uur geleden ben ik geland vanuit Kopenhagen. Ik heb me in de taxi omgekleed, mijn nieuwe laarzen aangetrokken en mascara opgedaan. De chauffeur praat onafgebroken terwijl hij me in zijn achteruitkijkspiegel bekijkt. Ik doe alsof ik hem niet zie totdat de auto stopt. Nu ben ik er. Op de lp-release van een rapper uit New York in een geheime club in Soho. De portier streept mijn naam door op de lijst. *Do not bring anyone unless you would leave that person alone in your home*, staat er op een glimmend messing bord bij de ingang. Ik kom alleen. Niemand om alleen achter te laten in mijn huis. Er zitten spotjes verwerkt in de treden van de trap naar de eerste verdieping. Bij elke pas trekt mijn jurk een beetje omhoog. Kleine metalen kraaltjes dicht op elkaar geweven

als veren lopen over mijn armen, de ruwe zijde ligt losjes op mijn huid. Als ik de zaal binnenkom, flitst een camera hard in mijn gezicht. Eén keer. Twee keer. Drie keer. Even zie ik niks meer, alleen maar wit licht. Ik lach. Mijn lange haar glijdt over mijn schouders als ik om me heen kijk. Blikken blijven aan me kleven. Ik zie ze kijken. In deze scene weet iedereen wie ik ben. Skateboarders, regisseurs, kunstenaars en muzikanten. Ik maak filmpjes, videoclipps, commercials en documentaires. Volgende week is de première van mijn nieuwe film, ik ben al twee weken niet thuis geweest en mijn voice-mail staat vol onbeluisterde berichten. Ik loop naar binnen en word omhelsd. *'You look amazing girl! How are you?'* Iedereen in deze donkere ruimte, waar de spots enkel de handen van de in pak gestoken cocktailshakers verlichten, kijkt op. Wat zouden ze fluisteren? Hoe zou deze documentaire over mij beginnen?

'She provided the glamour, you see, and the glitter...'

Enthousiaste handen gaan omhoog, gezichten breken open in een hartelijke lach, mijn lange haar hangt op mijn blote rug. Ik word gezoend, onthaald, opgetild, voorgesteld aan David Bowie. De avond begint. Mijn producent komt me tegemoet gelopen, hij heeft meegewerkt aan de albumcover van de rapper. 'Wat tof dat je gekomen bent!'

'Natuurlijk,' zeg ik met een knipoog. 'Wanneer vlieg je terug?'

'Ik blijf het weekend hier, Iris komt morgen. Jij?' roept hij in mijn oor.

'Ik heb een vlucht om zeven uur naar Parijs. Ik moet daar draaien morgen.'

'Pfff, hardcore weer.' Hij schudt zijn hoofd.

Ik lach. Wat anders? De fotograaf tikt ons aan en we poseren. Morgen op een populaire blog.

Van links krijg ik een martini met extra gin aangereikt. Van rechts een ultradunne sigaret en een vuurtje. Het meisje dat nergens bang voor is. Altijd een goed verhaal en overal welkom.

Mijn derde drankje komt op een blad met rode cocktails langs gegleden.

Ik word een donkere booth ingetrokken. Het enige licht dat op de mahoniehouten tafel schijnt, komt van een spotje aan de wand. 'Hey Girl,' een Zweedse skateboarder omhelst me hartelijk. Hij stelt me voor aan een dj en een andere regisseur die verwickeld zijn in een discussie over het gebruik van digitale en analoge beelden door elkaar in videoclipps. *'It's just done too much now! Let's do something new. Something awesome!'* gilt er eentje in mijn oor. Niemand laat elkaar uitpraten en het gesprek is moeilijk te volgen in het rumoer van de avond. De regisseur morst een plens wodka over mijn linkerborst en door de plotselinge kou klimt een rilling langs mijn ruggengraat omhoog. Ik val stil en zet mijn glas op tafel. Dan kruipt er een tinteling door mijn vingers, in mijn armen. Ze schiet naar mijn hoofd, of is het de alcohol? Een rare smaak achter in mijn mond. Met een diepe zucht probeer ik mezelf te hervinden, maar het lukt niet. Wat een lawaai. Een slok martini nog. Mijn middenrif zit op slot, mijn mond trekt droog samen alsof hij verfrommeld wordt. Ik lach, lachen ontspant, het vertelt je lichaam dat alles goed is. Ik lach nog harder. Het helpt niet. De mensen om me heen zitten te dicht op me, ik heb het benauwd. Het is te druk hier. Wanneer heb ik eigenlijk voor het laatst gegeten?

Mijn gedachten tollen in een snelle spiraal van beelden terug naar hoe ik hier gekomen ben. De grond trilt onder mijn voeten. Waarom moest ik ook alweer zo nodig hierheen? Ik verlang naar mijn bed. Naar iets eigens. Iets van mij. Ik kan mijn ogen bijna niet openhouden. De grond begint te schuiven. Ik kan me nergens aan vasthouden. Ik kijk naar de prattende lippen van de Amerikaanse regisseur. Zijn vette accent zorgt ervoor dat ik steeds twijfel of ik tv-kijk of niet. Ineens haat ik het pretentieuze gedoe, mijn eigen pretentieuze gedoe. Fuck Londen en fuck al die zogenaamd belangrijke mensen. Wat net nog mijn *raison d'être* was, is nu een gevangenis. Ik wil ontsnappen, me ergens ongezien in een balletje oprollen. Met twee handen pak ik het dikke houten tafelblad vast. Mijn haar dat zo sexy over mijn blote schouder had gehangen, voelt nu te warm en te veel. Met mijn losse hand pak ik het samen. 'I'm off to the bathroom,' zeg ik tegen mijn tafelgenoten terwijl ik opsta.

'*Shall I join you?*' vraagt de skateboarder, in de veronderstelling dat ik drugs ga gebruiken. '*No thanks, I just need to pee,*' hoor ik mezelf lachen, even ben ik weer mezelf. Maar zodra ik mijn blik van hem af keer tol ik verder de dansvloer op. Hoe ver is het naar de deur? Kan ik onopgemerkt weggkomen? Waar is hier de uitgang? In gedachten trek ik lijnen door de stad, wegen naar buiten, grafische strepen van licht. Houvast. Dwars door de flikkerende discolampen en de uitzinnige menigte zoek ik de strepen in de ruimte, muren en plinten om mijn ogen op te fixeren. Niet hier, laat het alsjeblieft niet hier gebeuren. Met ingehouden adem dring ik me door de woeste brij aan beweging, kleur en geluid heen. Zoveel prikkende ogen, roepende stemmen. '*You never know who she is or who*

she's with, the only thing you knew was she was there, and then she was not.'

Het wordt steeds kouder. Steeds grijzer. Bijna zwart. Ik zie even niets meer. En dan, net op tijd, houd ik mijn telefoon in de lucht en de strenge portier knikt. Ik werk mezelf door de kier in de deur de nacht in. Onzichtbaar.

Een paar deuren verder zak ik zwaar ademend neer in een diep portiek. Het is druk op straat. Uitgaansmensen, knappe mensen, dronken mensen, bezige mensen. Niemand kijkt opzij. Ik trek me terug in het donker. Het zweet gutst over mijn rug. Ik schrik van het geschraap van mijn oppervlakkige adem en het suizen in mijn oren. Overgeleverd aan de razernij in mijn hoofd. Waarom ben ik hier in godsnaam in mijn eentje naartoe gekomen? Waarom ben ik niet gewoon in Kopenhagen gebleven en vroeg naar bed gegaan? Waarom ben ik zo'n idioot? Ik vloek binnensmonds, terwijl ik mijn vingers in mijn haar duw en er hard aan trek. Zoals een wanhopige moeder aan haar kind trekt, voorbij iedere redelijkheid.

Mijn laars begint te trillen. Met zweterige vingers probeer ik mijn telefoon uit de schacht te vissen, maar hij is te smal en mijn vingers zijn te glad. Woest trek ik de laars uit en de telefoon klettert de trap van de portiek af en valt tussen de voorbijgangers op de stoep. Als een wild dier schiet ik de treden af en gris hem tussen de haastige voeten vandaan. Een verliefd stelletje kijkt verbaasd naar beneden. *'Filthy junk,'* hoor ik hem zeggen in plat Engels. Met de blik van een razende trek ik me terug in het donker van de portiek. De telefoon trilt vastberaden door. Het is mijn vader.

Mijlenver weg. Als ik opneem kan ik de stem van mijn vader even horen. Die lieve vertrouwde stem. De Franse taal. Maar

ik neem niet op. Als ik opneem zal ik uitzoomen op de wereldkaart en mezelf hier in duister Londen op een stoepje zien zitten en hem achter zijn bureau in Zuid-Duitsland, zijn huis in Frankrijk, een hotelkamer in Singapore of waar hij ook mag zijn. Mijlenver uit elkaar. Verder dan ooit. En alles zal koud en ver en hopeloos zijn en de eenzaamheid zal me vanbinnen openscheuren. Als ik zijn stem hoor zal ik als een open zak knikkers over de traptreden naar beneden rollen en door honderden vloekende voeten vertrapt worden. Iedereen zal zien wat voor sukkel zich schuilhoudt achter mijn façade.

Deze glamourgirl die ik niet ben, die ik van mezelf probeer te maken, ik houd haar overeind als een loodzware paspop. Het alternatief is niemand zijn. Doelloos rondzweven. Verdwijnen. Ik ril, het steen onder mijn billen is zo koud, maar vanbinnen kookt de waanzin. Ik probeer er op alle mogelijke manieren aan te ontsnappen. Ik probeer eroverheen, eronderdoor, erlangs te glippen, iemand te zijn. Maar de angst slaapt in het diepste deel van mij, waar ik zelf niet bij kan, en hij brandt als een hellevuur zodra hij wakker is.

Ik ben het meisje dat nergens bang voor is. Ik ben het stille meisje uit Zuid-Limburg, met twee vlechten, elfjes in de tuin en een vliegtuigen bouwende vader. Ik ben de uitgehongerde wolf die met opgeblazen borst de *socialites* dirigeert. Ik ben ze allebei.

Mijn telefoon gaat weer. Op het scherm verschijnt het lachende gezicht van mijn vader die ergens in Afrika een giraffe fotografeert. Wolven, giraffen. Ik heb het koud. Mijn ogen vallen steeds opnieuw dicht van uitputting. Niet wegzakken, niet

hier. Mijn hart krimpt samen. Een nieuwe golf van paniek trekt door me heen. Het grote niets dat me optilt. Geen grond onder mijn voeten, een duizeling zonder einde. Niet mijn hart. Ik ben drieëntwintig.

Ik kijk weer naar het lachende gezicht van mijn vader op het schermpje van mijn telefoon. God, wat hou ik van die man. Was ik maar bij hem. Zijn warme hand op mijn voorhoofd. Ik wil huilen. Ik heb geen idee waar hij is. Op een wereldkaart kleurde hij vroeger de landen waar hij geweest was rood met een viltstift. Er waren weinig lege plekken. Iedereen is ergens bang voor. Ergens voor op de vlucht. Waar zou mijn vader bang voor zijn? Lege plekken op de kaart? Toen hij achttien was liep hij hier alleen door de straten van Londen, op pantoffels op zoek naar de Beatles en de beloofde nieuwe vrijheid van de sixties. Hij at uit vuilnisbakken van restaurants als zijn geld op was. In zijn garage staan nu twee auto's, twee sportwagens, een motor, een paar dure fietsen. Hij heeft een eigen propellervliegtuigje en een villa in een Duits bos. Wat verlang ik naar dat huis. Naar de veiligheid van al die spullen, de openhaard, de grote sofa. Zijn sterke handen waarmee hij me ontelbaar vaak heeft opgetild als het kinderleven me te veel werd. Nu moet ik op eigen benen staan, is er niemand die me optillen kan.

Mijn telefoon trilt opnieuw. Nu zie ik de naam van de skateboarder op het schermpje. Aan tafel probeerde hij zijn hand op mijn bovenbeen te leggen. Geroutineerd sloeg ik mijn benen over elkaar waardoor zijn hand weggleed.

Er loopt iemand langs met een dampende gepofte aardappel in zijn hand. Mijn maag trekt samen, ik ben uitgehongerd. De troost van warme aardappel. Mijn vader groeide op bij zijn

oma op het Franse platteland. Met een zelfgemaakte katapult schoot hij mussen uit de boom. Zijn oma plukte de veertjes eraf, holde een grote aardappel uit en schoof het naakte vogeltje erin. In de oven werd het vocht van het diertje helemaal opgenomen door de aardappel. Armemenseneten. Ik verlang naar de warmte, naar de smaak van vlees, de troost. Maar ik eet al jaren geen vlees meer. Ik eet al jaren helemaal niets meer.

Ik druk mezelf dieper de portiek in als ik mijn producent naar buiten zie komen. Hij staat op de stoep te wachten tot de portier een taxi aanhoudt. Ik zou nu kunnen opstaan. Ik zou naar hem toe kunnen lopen en me overgeven. Hij zou zijn armen om me heen kunnen slaan. En anders zou zijn vriendin dat wel doen als ze morgen komt. Misschien zouden ze het begrijpen. Me vasthouden en troosten en terug naar Amsterdam brengen, inzien hoezeer ik hulp nodig heb. Maar de zwarte taxi is al gestopt en hij stapt in. Mijn enige kans op veiligheid rijdt de straat uit.

Als kind was ik diep verbonden met de wereld om me heen en ik voelde me thuis tussen de bomen en de dieren. Ik wil die ervaringen terug. Ik wil me weer een mens voelen.

Vanuit het donker zie ik hoe een andere taxi voorrijdt. Een groepje mensen dat ik uit Brussel ken, stapt uit en belt aan bij de club. De perfecte mensen van Facebook, tegelijkertijd gezien worden en niet bestaan.

De skateboarder belt nog een keer. Ik druk hem weg. Natuurlijk wil hij ervoor zorgen dat ik niet wegga. Niet zonder hem. De hand was zowel een uitnodiging als een reservering. En ik zou veel geven voor een stevige mannenarm. Een warm lichaam tegen het mijne. Seks om even alles te vergeten. Een

bed delen. Opgetild worden. Maar het gesprek, de beleefdheid die eraan voorafgaat, het terug naar binnen moeten en gezien worden, is een te grote prijs om te betalen. Ik kijk naar de voorbijrazende schoenen.

De paniek ebt langzaam weg. Als het rustig lijkt, loop ik naar de deur en vraag de *doorman* om mijn tas en jas te halen. Hij knikt en helpt me ongezien een taxi in. Opgelucht glijd ik op het gladde leer van de zwarte Mercedes. De stad flits onrustig aan me voorbij, op de radio klinkt zacht ‘California dreamin’ on such a winter’s day’ van The Mamas en The Papas. Alles is uit proportie geblazen. Een lachspiegel. Volgens mijn planning had ik nu allang in New York moeten wonen met een Oscar op de schouw. In plaats daarvan tuimel ik met grote snelheid naar beneden.

Bij het ooit chique hotel aangekomen tilt de taxichauffeur mijn tas uit de achterbak.

‘*Are you ok m’am?*’ vraagt hij. Hij kijkt me onderzoekend aan.

‘*Yes, yes, I’m fine, thank you.*’ Zonder op te kijken neem ik de tas aan.

Kort raakt hij mijn arm aan. Ik zie zijn zwarte vingers met de roze nagels op mijn pols. De kleur van het roze is zo zacht, zo onschuldig, dat er iets in me smelt.

‘*I know,*’ zeg ik zacht, om iets te zeggen.

‘*Take good care of yourself, lady.*’ En weg schiet de zwarte Mercedes met het gladde leer, diep de nacht in.

In de felle verlichting van de hotelnaam zie ik vegen make-up op mijn handen, onder mijn voeten de versleten loper voor de ingang. De feiten die het leven tastbaar maken. Zo herkenbaar en unheimisch tegelijk. In gedachten bid ik voor nog één

vriendelijk gezicht, nog één warme glimlach, iets menselijks van iemand bij wie ik niets te verliezen heb. Maar de receptio-nisten zijn nog jonger en bleker dan ik en rommelen zenuw-achtig met hun computer. Ze kijken me niet aan terwijl ze me mijn sleutel overhandigen. In de lift naar de derde verdieping zie ik mijn diepvermoeide gezicht in het tl-licht. Mijn huid is doorzichtig, ik zie aderen lopen over mijn keel en mijn irissen zijn groener dan ooit. Ze staren me als een verbaasd hert aan. De lift stopt met een schok en als ik zie dat de gang waaraan mijn kamer ligt leeg is, trek ik mijn laarzen uit en sleep mijn tas over de grond achter me aan naar mijn deur. Te moe om me nog langer te gedragen.

Op mijn kamer trap ik mijn kleren uit en neem twee Se-resta's met het flesje water uit de minibar. Ik schuif tussen het schone katoen en probeer nergens aan te denken, het heeft geen zin, ik ben alleen en niemand kan me helpen en ik zal zelf moeten zorgen dat ik blijf bestaan, dat ik vannacht niet verdwijnt in de kieren van het pikzwart. Ik klamp me vast aan het laatste beetje realisme dat ik in mezelf kan vinden. *Niet gek worden nu, alsjeblijft niet nu.*

Als ik een paar uur later wakker word, zie ik de eerste stre-pen licht al in de hemel. Het is vijf uur in de ochtend. Mijn kamer bevindt zich op de bovenste verdieping van het hotel en de eerste meeuwen zweven door de stilte voorbij mijn raam. *Ik heb het overleefd*, is mijn eerste gedachte. Ik blijf zo stil mogelijk liggen om de intense vrede niet te verstoren. Nog even. Tussen de meeuwen en de schone lakens. Een eindeloze nieuwe horizon ligt op mij te wachten. De wolf strekt zich uit.

Zodra ik opsta begint de adrenaline te stromen. Opgefokt neem ik een douche, kleeft me aan en pak mijn spullen bij

elkaar. Ik maak me op, borstel mijn haar. Wegwezen. De kamerdeur valt met een klap achter me dicht, mijn tas glijdt uit mij handen, make-up, pennen, een fles water en deodorant rollen voor me uit door de gang. Mijn knieën worden slap van onmacht en als een bezetene gris ik de spullen bij elkaar. Ik hoor de voice-over weer: *'Maybe it was the accident waiting to happen that everyone was so fascinated about.'*

Beneden bij de balie check ik zo beheerst mogelijk uit bij dezelfde onverschillige portiers als de avond ervoor – *no breakfast thank you* – en geef mijn tas aan de taxichauffeur. Opzettelijk raak ik zijn hand even aan en rust stroomt kort door mijn vingers. Niemand die iets aan me ziet, niets meer dan een vrouw met gekamd haar en mooie nieuwe schoenen. Ik zak op de achterbank. Laat die vrouw wegvoeren. *'To Heathrow, please.'*

Ze denken dat ze weten wie ze is, haar vader, haar moeder, haar vrienden, want ze vertelt elke dag verhalen om zichzelf te slijten aan anderen. Zodat ze haar leuk zullen vinden en haar hun positieve oordeel zullen geven. En misschien zullen ze ooit zien wie ze is, haar wezen, en heel misschien zal iemand daarvan kunnen houden.

Live life fearlessly, zegt de bumpersticker op de auto voor ons. Motherfokker.